

De wortels van genot

NRT-recensie: Nieuwe inzichten in waarom en hoe we genieten

Links

Waarom heeft maagdelijkheid zo'n magische aantrekkingskracht, wat maakt mineraalwater zo populair en hoe komt het dat een vervalst schilderij maar een fractie van het origineel waard is? En wat zegt dat over de essentie van genieten? Psycholoog Paul Bloom geeft de antwoorden in 'Het geheim van genot'.

Van de Amerikaanse psycholoog Paul Bloom verscheen in 2004 het boek [Descartes' Baby](#), waarin hij laat zien hoe de wijze waarop wij 'instinctief' tegen de wereld aankijken in onze kindertijd verankerd ligt. Dit boek leidde tot ophef, omdat hij daarin religieus geloof leek te portretteren als een restant van een kinderlijke omgang met de wereld. Zo geruchtmakend is zijn meest recente en voortreffelijk vertaalde boek *Het geheim van genot* niet, hoewel er veel in te genieten valt.

In dit boek gaat Bloom op zoek naar de wortels van genot. Waarom vinden we een vervalsing van een schilderij minderwaardig aan het origineel, ook al kunnen kenners de verschillen tussen beide nauwelijks aangeven? Waarom genieten wijnkenners meer van een dure fles wijn dan van een goedkoop huismerk, en waarom prefereren veel mensen mineraalwater boven kraanwater dat schoner is dan mineraalwater? Waarom gaat er in veel culturen een erotische aantrekkingskracht uit van maagdelijkheid? Hoe komt het dat kledingstukken van beroemdheden op veilingen zoveel geld opbrengen? En hoe komt het dat de prijs van die kledingstukken daalt als blijkt dat ze gereinigd zijn? Dergelijke vragen komen ruimschoots aan bod en worden verrassend helder verklaard. Daarbij beroept de schrijver zich op resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Die heeft hij netjes verstoppt in eindnoten en een enorme literatuurlijst achterin. Het boek zelf blijft beschouwend en behoorlijk filosofisch van aard.

Onzichtbare waarde

Waar het volgens Bloom bij genot centraal om gaat, is *essentialisme*: 'de visie dat dingen een innerlijke realiteit of ware aard bezitten die men niet direct kan zien' (p. 24). Onderzoeken [laten zien](#) dat de veronderstelling dat dure wijn van betere kwaliteit zal zijn dan goedkope huiswijn tussen de oren zit: wijnkenners zeiden verschil te proeven wanneer hen twee glazen van dezelfde wijn werd aangeboden, waarbij werd gezegd dat het ene glas een dure wijn bevatte en het andere huiswijn. Mineraalwater wordt als 'natuurlijker' beschouwd dan kraanwater en daardoor 'lekkerder'. Maagdelijkheid heeft een bijna magische aantrekkingskracht door ideeën van puurheid en ongerepte levenskracht, zodat in sommige culturen het (onzinnige) geloof is ontstaan dat je van aids kunt genezen door seks te hebben met een maagd. En ongewassen T-shirts van voetballers brengen veel geld op omdat mensen ze behandelen alsof er iets van de essentie van de oorspronkelijke drager in is achtergebleven. En ga zo maar door.

Veel mensen beseffen niet dat ze essentialistisch denken. Het boek is daardoor een echte eyeopener, en tegelijkertijd ook een achtbaan van informatie, waarbij helaas lang niet alles blijft hangen. Bloom beschrijft ontzettend veel voorbeelden van essentialisme op het gebied van eten, seks, de omgang met alledaagse dingen waar we aan gehecht zijn, de essentie van kunstuitingen, en de centrale rol van verbeelding in de aantrekkingskracht van boeken en films. Uiteindelijk komt telkens de vraag op: hoe irrationeel is genot als het gestoeld is op een haast instinctief essentialisme? Wie verwacht dat Bloom hier stelling gaat nemen voor een zuiver rationalistische benadering, vergist zich. Uiteindelijk, zegt Bloom, gaat het er bij genot niet om of het rationeel of irrationeel is. Het gaat er hooguit om of we een bepaald genot moreel of immoreel vinden (zoals seks met kinderen).

Onderliggende realiteit

In het laatste hoofdstuk gaat Bloom zelfs helemaal op de filosofische en zelfs religieuze toer. De zoektocht naar genot heeft volgens Bloom wortels in het besef 'dat er meer is op de wereld dan wat we waarnemen. Dat er een onderliggende realiteit is waarmee we in contact willen komen' (p. 238). De zoektocht naar genot is een uiting van een hang naar 'het transcendente'. In religie komt dit heel expliciet aan de orde, maar ook atheïsten als Richard Dawkins en Christopher Hitchens vertonen volgens Bloom een sterk transcendentiebesef. Maar toch: zijn die 'transcendente' essenties die ons genot drijven werkelijkheid of een illusie? Bloom meent dat in de beleving van genot verbeelding, transcendentie en werkelijkheid onafscheidelijk in elkaar overlopen en verwijst verrassenderwijs naar de psychoanalyticus Winnicott die schreef over 'transitionele objecten' bij baby's, zoals teddyberen en zachte dekentjes als substituut voor de moeder. Bloom is het met Winnicott eens dat de vraag of baby's echt denken dat een teddybeer de moeder is onzinnig is. Dat geldt volgens Bloom ook als het gaat om de vraag naar de werkelijkheid van de essenties die ons genot drijven. De ambiguïteit in ons denken over de grenzen tussen werkelijkheid en verbeelding die ook bij genot aan de orde is zelfs eigen aan wetenschap:

'Zijn quarks en superstrings echt of zijn ze handige abstracties? Sommigen zullen je adviseren: stel die vraag niet' (p. 248). Die vrijblijvendheid zal sommige lezer wellicht teleurstellen, vooral na het lezen van zo'n ongelooflijk spannende serie beschouwingen over belangrijke aspecten van onze menselijke natuur.
Taede Smedes – Noorderlicht Recensie Team (NRT)

Titel: [Het geheim van genot](#): Nieuwe inzichten in waarom en hoe we genieten

Auteur: [Paul Bloom](#)

Uitgever: Maven Publishing, Amsterdam, 2010
301 pagina's

Prijs: EUR 20,00

ISBN: 9789490574116